

Православни богословски
факултет

(Број захтева)

(Датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области друштвено-
хуманистичких наука

(Назив стручног већа коме се захтев упућује,
сходно чл. 75. Статута Универзитета у
Београду и чл. 7. ст. 1 овог правилника)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 68. ст. 3 Закона о универзитету („Службени
гласник РС“ бр. 20/98), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Црква у Енглеској у 8. веку — богословско-историјске импликације односа са Франачком и Римом

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ теологија – историја Цркве

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Ивица, Сибин, Чаировић

2. Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање:

Универзитет у Београду — Православни богословски факултет

3. Година дипломирања: 2003.

4. Назив магистарске тезе кандидата:

Евангелизација Енглеске у 6. и 7. веку

5. Назив факултета на коме је магистарска теза одбрањена:

Универзитет у Београду — Православни богословски факултет

6. Година одбране магистарске тезе: 2003.

7. Назив факултета на коме је кандидат завршио докторске студије:

Одсек, смер или група: _____

Година завршетка докторских студија: _____

Обавештавамо вас да је Наставно-научно веће Факултета на седници одржаној 24.9.2013.
размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске
дисертације.

Прилог:

1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем,

2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

На основу чл. 28. и чл. 65. Статута Православног Богословског факултета, Научно-наставно веће Факултета на својој 11. Седници у школској 2012/2013, одржаној 24.9.2013. године, донело је следећу

О Д Л У К У

1. Прихвата се извештај Комисије за одобрење теме докторске дисертације **мр Ивице Чаировића** под насловом „**Црква у Енглеској у 8. веку – богословско-историјске импликације односа са Франачком државом и Римом**“ у саставу: **др Радомир Поповић**, редовни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду; **др Предраг Пузовић** редовни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду; **др Милош Антоновић**, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду.

2. Задужује се Служба за студентска питања Факултета да предметни извештај са предлогом достави Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на сагласност.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Мр Ивица Чаировић предао је Већу пријаву за израду докторске дисертације, заведену под бр.5/735, од 25.12.2012. године.

Веће Факултета оформило је комисију за одобрење теме докторске дисертације дана 27.12.2012. године, а комисија је поднела извештај Већу Факултета, бр.5/355, дана 19.09.2013. године.

По разматрању поднетог извештаја, Наставно-научно веће Православног Богословског факултета Универзитета у Београду, донело је одлуку као у диспозитиву.

Доставити:

-Именованом

-Већу научне области УБ

- У досије

- Архиви

ДЕКАН

проф. др Предраг Пузовић

Пријава докторске дисертације

(Попуњава кандидат)

Презиме: Чаировић

Име: Ивица

Број индекса: Ч-2

Адреса: Мајке Јевросиме 19

Број телефона: 064-23-783-55

e-mail: chivica@gmail.com

Предложени наслов теме
докторске дисертације

Црква у Енглеској у 8. веку - богословско-историјске импликације односа са Франачком и Римом

Потпис кандидата

Подаци о комисији

(Попуњава ментор)

Потпис ментора

Предлог чланова комисије:

члан комисије др Предраг Пузовић

члан комисије др Милош Антоновић

Прилози:

1. Образложење теме
2. Curriculum vitae
3. Библиографија
4. Уплата накнаде за одобрење теме на рачун 810-2046666-36 са позивом на број 11 (искључиво за дисертације по старом програму)

Упутство за састављање образложења теме:

1. Предмет и циљ рада
2. Методе које ће се у истраживању применити
3. Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању

Православни богословски факултет
Универзитет у Београду

Тема: Молба за одобрење теме докторске дисертације по старом програму

Молим Наставно-научно Веће Православног богословског факултета Универзитета у Београду да ми одобри израду докторске тезе на тему *Црква у Енглеској у 8. веку - богословско-историјске импликације односа са Франачком и Римом.*

Подсећам да сам магистарске студије уписао 2003. године (по старом програму и тадашњем Закону о високом школству) и успешно окончао одбраном магистарске тезе на тему *Евангелизација Енглеске у 6. и 7. веку*, 22. новембра 2010. године пред комисијом протојереј-ставрофор др Радомир Поповић, ментор; протојереј-ставрофор др Предраг Пузовић; и др Милош Антоновић, којој овом приликом и јавно захваљујем на изврсној сарадњи приликом разраде магистарске тезе. Најљубазније молим Веће да комисија буде у истом саставу, како би могло да буде настављено истраживање у домену историје Цркве у Енглеској, само сада – у 8. веку. Пошто је подручје истраживања у оквиру историје Цркве - Енглеска, а период - који се наставља - 8. век, јасно се види да су истраживања која ће уследити већ идентификована кроз ранија проучавања, како извора, тако и монографија и студија о историји Цркве на Западу у периоду 6 - 9. век.

Обрада теме *Црква у Енглеској у 8. веку - богословско-историјске импликације односа са Франачком и Римом* представља научни рад који ће пружити допринос историји Хришћанства у Енглеској, али и у северозападној Европи, осим тога биће покренута питања која савремена историографија не обрађује - а то су питање *филиокви* у 7. и 8. веку у Енглеској и Франачкој, вероисповедање енглеских архиепископа, те њихов однос са мисионарима међу Германима и Фризима (који су такође били рођени Англо-саксонци) и однос са римским епископима; затим питања монаштва и образовања у Енглеској (развој

културе на Острву и утицај на развој културе континенталног дела Европе - нпр. рађање *каролиншке ренесансе*) и на крају импликације свега наведеног на развој хришћанства, као институционализоване вере у Енглеској, и у континенталном делу северозападне Европе (Франачка и околне земље).

Наведена питања, на која ћемо уз помоћ извора и литературе покушати да одговоримо и да својеврсном синтезом истакнемо импликације тих одговора у оквиру касније историје Хришћанства на Западу, показују да методологија и вештина самосталног теоријског постављања одређеног питања, његове обраде и способност извођења закључака у складу са догматским, историјским, социолошким методама које су примерене анализи датих питања, потврђују тезе и доводе до посебних закључака, који ће утрити нов пут у проучавању хришћанства у Западној Европи у 8. веку.

Током писања дисертације биће коришћена научна и стручна апаратура (навођење литературе, извора, монографија, студија и сл.) примерена научним и стручним радовима из области историје Цркве.

СТРУКТУРА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Црква у Енглеској у 8. веку богословско-историјске импликације односа са Франачком и Римом

Айсѿиракиѿ на српском и енглеском језику

Кључне речи

Опис *Комисије* која је учествовала у изради докторске дисертације

Садржај: основни делови дисертације (одвојена поглавља и потпоглавља)

Скраћенице

Увод: образложење разлога због којих је тема одабрана за обраду и опис теме дисертације и навођење кључних питања о којима ће бити речи, затим, као и кратак преглед садржаја рада по деловима рада и главни закључак.

Дате хипотезе биће постављене са намером да дефинишу однос између историјске реалности и тумачења исте, али ће бити постављене тако да се могу испитивати, уз консултовање изворне грађе и савремених студија на дате теме. Приликом постављања хипотеза биће одређен и циљ истраживања, који ће водити ка коначном закључку.

Главни део дисертације: разрада теме и обрада свих питања које улазе у сферу истраживања.

Овај део тезе биће структуриран кроз више логичних целина означених одговарајућим насловима и поднасловима. Свака од ових целина биће окончана закључцима омањег обима који ће се односити на ту целину.

Политичке прилике у Енглеској у 8. веку

Како бисмо дефинисали политичко стање на Острву у VIII веку, потребно је да буду истакнуте и чињенице о писаним сведочанствима из тог периода: нека краљевства на Острву нису дуго трајала те је немогуће пратити њихов развој у VIII веку. Са друге стране постоје сведочанства о историји краљевства Мерсије, које је у том периоду било на врхунцу; а за нека не постоје сведочанстава јер су доживела суноврат. Већина докумената која могу да се користе за студиозније проучавање историје на Острву у VIII веку црквеног су порекла – првенствено су настајала због потреба црквених великодостојника и манастирских архива – и рефлектују исту намену и сврху, као и она документа која су нађена у црквеним ризницама у Западној Европи, из тог периода.

Црква у Енглеској у 8. веку

- Црква у англо-саксонском друштву

После периода христијанизације, који је трајао око шездесет година, углавном сва краљевства су прихватила Хришћанство. Преко новокрштених краљева племена су замењивала свој пређашњи пагански култ са хришћанским веровањем, те су настајале цркве и манастири, који су под јаким утицајем римских мисионара, постајали колевке образовања. У манастирима су осниване прве школе и отворане су библиотеке, где су се преписивале књиге – углавном – донете из Рима. Све ово указује на јак утицај Цркве на све сфере англо-саксонског друштва у периоду 8. века.

- образовање и култура

У манастирима настају преписивачке школе и формирају се велике библиотеке, те у таквој атмосфери јача образовни дух и ђаци постају интелектуалци, који

одлазе у Рим да обогате своја искуства, враћају се и одмах почињу да мисионаре у суседним земљама преносећи културне утицаје на околне паганске народе.

- епископоцентрична структура

Крајем 7. века евидентна је епископоцентрична структура у Цркви у Енглеској, редовно се одржавају сабори, на којима се решавају дисциплинска питања; те ћемо се бавити утицајима на Цркву у Енглеској из Рима, али и утицајима Цркве у Енглеској на континенталне интересне зоне.

- Монаштво

Пошто је развијено монаштво у 7. веку, ишчитавајући изворе (житија енглеских светитеља из 8. века, житија игумана, историјате цркава и манастира) наврарићемо пресек живота у манастирима у Енглеској, али ћемо и нагласити све тачке које ће касније бити препознате у подручју на којем су мисионарили енглески монаси, како су они сами себе називали *изџнаници Христџа раџи*.

- однос са државом

Врло важно је питање односа Цркве у Енглеској са владајућих краљем, који је био супериоран и владао над неколико мањих, односно слабијих, краљевстава. Однос се види из краљевих даровница и писама архиепископа, тако да се анализом тих извора може показати и да ли су краљеви учествовали у каснијим мисионарским подухватима. Са друге стране, ово је важно и због ерозије морала у Цркви, као и због односа енглеских мисионара са клиром у Енглеској (тај однос се види из писама Светог Бонифација).

Англо-саксонска мисија у 8. веку

- начин мисионарења

Из наведених закључака у претходном делу докторске тезе, сада долази до анализе начина мисионарења на Западу, уз компарацију са начином мисионарења на Истоку. Уз анализу начина мисионарења додаћемо и интересне зоне те ће бити заокружен план – ако га је уопште и било – енглеских мисионара и биће описана тежња да се паганска племена христијанизују.

Мисионари на Западу су – чак – племенима која су крштена откривали нове занате, развијали им пољопривреду уводећи нове културе – на тај начин јачајући им економску моћ – и описмењавали су народ. Речју, мисионари су водили бригу о вери, али и о економском и друштвеном напретку доскорашњих паганских племена. Врло је важно да је Р. Саливен увидео да су мисионари са Истока инсистирали да многобожачка племена којима проповедају одмах прихвате догматске истине – за њих – комплексне вере и да све што им се проповеда схвате на православан начин. Са друге стране, основни задатак западних мисионара био је да се паганима представи и сведочи Христово Јеванђеље, а не да се одмах и догматски образују. Они су покушали да покажу супериорност вере у Христа многим чудима која су се дешавала, а која су објашњавана као награда за прихватање крштења. Мисионари са Запада су имали за циљ само да многобожачка племена прихвате једног Бога, па макар и на паганским основама.

- Фризија

Мисионарење у Фризији из Енглеске почиње са Епископом Вилфридом и његовим заустављањем у тим крајевима, приликом пута за Рим. Међутим ова прва мисионарска етапа – иако случајна – била је кратког даха; али је усмерила многе касније мисионаре да проповедају у областима Фриза. Биће описане фазе мисије у Фризији уз коришћење писама мисионара и осталих извора. Биће дати житијски описи свих мисионара који су оставили траг у Фризији.

- Франачка

Мисионарење у Франачкој је врло значајно за ову докторску тезу јер ће бити посматрано тродимензионално: богословски (због филиокви и стварања нове теологије), културолошки (какав је био однос енглеских мисионара и Карла Великог, посебно у контексту феномена који се у историјској науци назива и *каролиншком ренесансом*) и историјски (какве ће бити импликације и – на крају – консеквенце интеракције енглеских мисионара и интелектуалаца са франачким двором и потоњом интелектуалном елитом северозападне континенталне Европе у периоду пре Великог раскола).

реформе Карла Великог одиграле су немерљиву улогу у развоју културе на тим просторима. Све што је од античке књижевности изгубљено, изгубило се пре IX века. Од тада почиње да цвета како преписивачка, а уједно и ауторска активност, па настају и нова дела која се углавном ослањају на античке и светоотачке узоре. Карлова реформа, која је била постављена чврсто на темељима хришћанског учења, није побудила интерес за светску уметност антике, већ је изнедрила ново и савршеније гледиште на ту уметност. Унапређено је образовање, које је имало за циљ да образовани људи буду у служби државе и Цркве и да путујући по свету шире идеје хришћанске Цркве и Карловог двора. Учење грчког и латинског језика и стварање новог језика били су показатељ да се прочитаним књигама сада приступа на нов, систематичан начин, те да се новонастале књиге могу сматрати и студијама које су настајале после припрема, у виду читања и промишљања. Утицај англо-саксонских интелектуалаца и мисионара био је пресудан и на Карловом двору. Они су успели да проповедајући Христову *блаћу реч*, постану мисионари франачких идеја.

- Бонифације – Лул – Карло Велики

Иако су многи Германи већ и пре Бонифацијевих мисионирских путовања били покрштени, нису били црквени и нису марили за богослужење и живот у Цркви. Бонифацијев мисионарски рад састојао се у томе да те већ покрштене Германе доведе до дубљих спознаја хришћанских истина. Због тога је градио цркве и оснивао манастире, а затим проповедао. Све што је тада у Франачкој било учињено на подручју економије, градитељства, уметности (сликарства, вајања, музике), књижевности, науке и васпитања без изузетка има свој корен у Бонифацијевом раду и његовом утицају на бенедиктинске манастире на северу Европе.

Истицање двојице најважнијих англо-саксонаца у периоду 8. века у контексту мисије енглеских мисионара показује да ће истраживање бити дедуктивног типа (уз коришћење њихове кореспонденције која је умноме и сачувана и наравно савремене анализе исте). Ова двојица архијераха у Енглеској и Франачкој трасирали су пут ка христијанизацији северозападног дела Европе у 8. веку, уз

неминовно учешће Карла Великог (коришћен ће бити Ајнхардов спис, *Живои Карла Великог*, као полазишна тачка, а савремене студије и анализе помоћи ће нам да јасно одредимо Карлов утицај у христијанизацији тадашње Западне Европе и да одгонетнемо на питања да ли је Карлово Царство било обновљено Западно Римско Царство, са каквим проблемима се сусретао Карло Велики у Риму и у Енглеској).

- Алкуин

Овај англо-саксонски интелектуалац обрео се на Карловом двору на лични позив Цара, постао је саветник и учитељ; и упутио своје ученике у све научне дисциплине, тако да је трасирао пут потоњим франачким интелектуалцима. Из разних савремених анализа може бити синтетисано најбитније везано за нашу тему што ће помоћи да се реше проблемска питања.

Закључак: на крају дисертације налазиће се закључак у коме ће бити изнети резултати до којих се дошло кроз израду дисертације.

Литература: списак литературе која је коришћенао при изради рада биће дат азбучним редом по презименима аутора, с потпуним подацима о библиографској јединици, за издања на српском језику; и абecedним редом за издања на енглеском и другим језицима.

Прилози: мапе и фотографије археолошких артефаката и новца.

Литература

Извори:

1. English Historical Documents (житија игумана манастира Џероу; преписка епископа и краљева са Бонифацијем; преписке епископа и краљева са Бонифацијем; писма Алкуина, писма Карла Великог упућена клирицима у Енглеској; писма краљева папи Лаву III и епископима; орос сабора у Клофесхоу (803); документација о архиепископији у Личфилду)
2. Venerabilis Baedae, *Historiam ecclesiasticam gentis Anglorum*, ed. Carolus Plummer, A. M [Reprint of the original edition published by Oxonii, 1896], Gorgias Press, 2002.
3. *A Life of Pope St. Gregory the Great* written by A Monk of the Monastery of Whitby, ed. Francis Aidan Gasquet, D.D. Westminster, Art and Book Company, 1904.
4. *Писма њаџе Гргуџоруја*: http://www.documentacatholicaomnia.eu/01_01_0590-0604-_Gregorius_I,_Magnus,_Sanctus.html
5. Paul Bauters, *Adalhard van Ihuse (750-826) abt van Corbie en Corvey* (Oudenaarde Sanderus, 1964).
6. Henri Peltier, *Adalhard, Abbe de Corbie* (Amiens: Societe des antiquaires de Picardie, 1969); *De ordine palatii*.
7. Einhard, *Život Karla Velikog*, izdanje *Latina et Graeca*, vol. XXIII, Zagreb 1992.
8. Alcuin, *Vita Willibrordi*, уредник W. Levison, MGH, *Scriptores rerum Merovingicarum*
9. Willibald, *Vitae Sancti Bonifatii*, уредник W. Levison, MGH SRG LVn, Hanover (1905)
10. Eddius Stephanus, *The Life of Bishop Wilfrid*, translated by Bertram Colgrave, Cambridge University Press, Cambridge 1985.
11. M. Tangl, *Bonifatii et Lullae Epistolae* (M.G.H., 1916).
12. *Vita Willehadi*, ed. A. Poncelet, AASS, Nov., II, 844, Brussels 1910
13. *Annales regni Francorum*, a. 772 (ed. F. Kurze, MGH I, SS)

14. Jaffe, Philipp, Ernst Dümmler, W. Wattenbach (eds.). *Monumenta Alcuiniana*, Berlin, Weidmann, 1873.

Енциклопедије и речници:

1. *Cambridge Medieval History - The New Cambridge Medieval History*, Cambridge University Press 2008.
2. *Католичка енциклопедија*, уредио Роберт Еплтон, 1909. године, а за Интернет уредио Кевин Најт, 2003. године.

Студије:

1. Браун, П. Успон хришћанства на Западу, Клио, Београд 2010.
2. Чаировић И., “Појам и циљ мисионарења на Истоку и Западу у периоду од 6. до 9. века”, *Теолошки погледи*, XLV, 1, Београд 2012, 127-142.
3. Чаировић И., “Активност англо-саксонских мисионара међу германским – паганским – племенима у 8. и 9. веку”, *Теолошки погледи*, XLV, 2, Београд 2012, 281-296.
4. Чаировић И., “Каролиншка ренесанса - културни препород који је променио Западну Европу”, *Теолошки погледи*, XLV, 3, Београд 2012.
5. Чаировић И., “Крст у англо-саксонској и келтској уметности”, *Животис* 4, годишњак Високе школе – Академије Српске Православне Цркве за уметности и конзервацију, Београд 2010.
6. Чаировић И., “Линдисфарнско Јеванђеље. Енглеска од паганства до Хришћанства”, *Иконографске студије* 3, Трећи симпозион посвећен теорији црквене уметности, Београд 2010.
7. Adam of Bremen, *History of the Archbishops of Hamburg-Bremen*, transl. F. J. Tschan (New York 1959).
8. *The Anglo-Saxon Chronicle*, transl. M. Swanton (London 1996).
9. *Alicegal Practice and the Written Word in the Early Middle Ages Frankish Formulae*, c. 500-1000 (Cambridge Studies in Medieval Life and Thought Fourth Series) (2009)

10. Alice-Mary Talbot, Denis F. Sullivan, George T. Dennis, Stamatina McGrath The History of Leo the Deacon Byzantine Military Expansion in the Tenth Century, 2006
11. Arjan van Dixhoorn and Susie Speakman Sutch editors, The reach of the republic of letters literary and learned societies in late medieval and early modern Europe 2 volumes, 2008
12. Dimitar Angelov Imperial Ideology and Political Thought in Byzantium, 1204-1330- Cambridge University Press(2007)
13. Donald A. Bullough Alcuin Achievement and Reputation Education and Society in the Middle Ages and Renaissance, 16 2004
14. Fletcher, R., The Conversion of Europe. From Paganism to Christianity 371-1386 AD (London 1997)
15. Reuter, T., ed., The New Cambridge Medieval History, vol. 3., c. 900- c. 1024 (Cambridge 1999).
16. Halfond-The Archaeology of Frankish Church Councils, AD 511-768 (Medieval Law and Its Practice)(2009)
17. Hans J. Hummer Politics and Power in Early Medieval Europe Alsace and the Frankish Realm, 600-1000 2006
18. Helena Hamerow Early Medieval Settlements The Archaeology of Rural Communities in North-West Europe 400-900 Medieval History and Archaeology 2004
19. Henry Mayr-Harting Church and Cosmos in Early Ottonian Germany The View from Cologne 2008
20. I.H. Garipzanov, I.H. Garipzanov, P. Geary, P. Urbanczyk Franks, Northmen, and Slavs Identities and State Formation in Early Medieval Europe Cursor Mundi 2008
21. I. Brohed, ed., Church and People in Britain and Scandinavia (Lund 1996)
22. Ian Hunter, John Christian Laursen, Cary J. Nederman Heresy In Transition Transforming Ideas Of Heresy In Medieval And Early Modern Europe Catholic Christendom, 1300-1700 2005

23. Janet L. Nelson Politics and Ritual in Early Medieval Europe History Series, 42
1986
24. Kate Cooper The martyr, the matrona and the bishop the matron Lucina and the
politics of martyr cult in fifth- and sixth-century Rome 1999
25. Kim Haines-Eitzen Guardians of Letters Literacy, Power, and the Transmitters of
Early Christian Literature 2000
26. Leonard A Curchin The Romanization of Central Spain Complexity, Diversity
and Change in a Provincial Hinterland 2003
27. Matthew Innes State and Society in the Early Middle Ages The Middle Rhine
Valley, 400-1000 2000
28. Michael Lapidge The Anglo-Saxon Library 2006
29. Patrick Wormald, Stephen Baxter Times of Bede Studies in Early English
Christian Society and its Historian 2006
30. Peter Brown Society and the Holy in Late Antiquity 1986
31. Ramsay MacMullen-Romanization in the Time of Augustus(2000)
32. Ramsay MacMullen – Changes in the Roman Empire Essays in the
Ordinary(1990)
33. Roger Collins – Early Medieval Europe, 300-1000, Palgrave Macmillan(1999)
34. Stephen Baxter The Earls of Mercia Lordship and Power in Late Anglo-Saxon
England 2008
35. Walter Pohl, Ian Wood, Helmut Reimitz The Transformation of Frontiers From
Late Antiquity to the Carolingians Transformation of the Roman World 2000
36. Wendy Davies, Paul Fouracre The Settlement of Disputes in Early Medieval
Europe 1992
37. Wood, I., & N. Lund, eds, People and Places in Northern Europe 500-1600:
Essays in Honour of Peter Hayes Sawyer (Woodbridge 1991).
38. Yitzhak Hen, Matthew Innes The Uses of the Past in the Early Middle Ages
2000Cubitt, Catherine, *Anglo-Saxon Church Councils c. 650-850* (London:
Leicester University Press, 1995).
39. W. Levison, *England and the Continent in the Eighth Century*, Clarendon
Sandpiper, 1998.

40. Allott, Stephen (tr.). *Alcuin of York, c. AD 732 to 804. His life and letters*. York, 1974.
41. Throop, Priscilla, trans. *Alcuin: His Life; On Virtues and Vices; Dialogue with Pepin* (Charlotte, VT: Medieval MS, 2011).
42. Brown, Peter. *The Rise of Western Christendom: Triumph and Diversity*, Oxford Blackwell Publishing, 2003.
43. L. Wallach, *Alcuin and Charlemagne: Studies in Carolingian History and Literature* (Cornell Studies in Classical Philology 22), Ithaca, New York 1959.
44. Richard E. Sullivan, The Carolingian Missionary and the Pagan, *Speculum*, Vol. 28, No. 4 (Oct., 1953)
45. *Renaissances Before the Renaissance: Cultural Revivals of Late Antiquity and the Middle Ages*, уредник Warren Treadgold, Stanford University Press, 1985.
46. *Carolingian Culture: Emulation and Innovation*, Ed. Rosamond McKitterick, Cambridge University Press, 1993.
47. Louth A., The Church's Mission; Patristic Presuppositions," *Greek Orthodox Theological Review* 44 (1999).
48. Pounds N. J. G., *A History of the English Parish, The Culture of Religion from Augustine to Victoria*, Cambridge 2000, 12-13.
49. Sullivan R. E., *Early Medieval Missionary Activity: A Comparative Study of Eastern and Western Methods*, Church History, vol. 23, no. 1, Cambridge University Press 1954.
50. Sullivan R. E., "The Papacy and Missionary activity in the Early Middle ages", *Medieval Studies*, XVII, 1955.
51. Schieffer T., *Winfid-Bonifatius und die christliche Grundlegung Europas*, Ficker G., *Bonifatius, der "Apostel der Deutschen": Ein Gedenkblatt zum Jubiläumsjahr 1905*, Leipzig 1905
52. Talbot, C. H., ed. *The Anglo-Saxon Missionaries in Germany: Being the Lives of S.S. Willibrord, Boniface, Strum, Leoba and Lebuin, together with the Hodoeporicon of St. Willibald and a Selection from the Correspondence of St. Boniface*. New York: Sheed and Ward, 1954.

53. Yorke B., "The Insular Background to Boniface's Continental Career", Franz J. Felten, Jörg Jarnut, Lutz von Padberg, *Bonifatius, Leben und Nachwirken*, Selbstverlag der Gesellschaft für mittelhheinische Kirchengeschichte, 2007. L. Pralle, *Gaude Fulda! Das Bonifatiusjahr 1954*, Parzeller 1954.
54. Wood I, *The Missionary Life: Saints and the Evangelization of Europe*, 400-1050, London: Longman, 2001.
55. McKitterick, R., *The Carolingian Renaissance of culture and learning*, y Charlemagne: Empire and Society, уредник Joanna Story, Manchester University Press, 2005.
56. McKitterick, R., *Charlemagne: The Formation of a European Identity*, Cambridge University Press, 2008.
57. Oakley, F. *Politics and Eternity: Studies in the History of Medieval and Early Modern Political Thought* (Studies in the History of Christian Thought), Brill Academic Pub, 1999.
58. Oakley, F. Celestial Hierarchies Revisited: Walter Ullmann's Vision of Medieval Politics, *Past & Present*, No. 60, Oxford University Press, 1973.
59. Tierney, B. *Authority and Power*, Cambridge University Press, 2012.
60. Trompf , G. W. The Concept of the Carolingian Renaissance, *Journal of the History of Ideas*, Vol. 34, No. 1, University of Pennsylvania Press, 1973.
61. Ullmann, W. *The growth of Papal government in the Middle Ages: A study in the ideological relation of clerical to lay power*, Methuen 1970.
62. Ullmann, W. *The Carolingian Renaissance and the Idea of Kingship* (Routledge Revivals), Routledge 2010.
63. From Roman Provinces to Medieval Kingdoms, ed. London: Routledge, 2006.
64. The Republic of St. Peter: The Birth of the Papal State, 680-825 (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1984; paperback ed. 1986; Ital. trans. 1998)
65. Religion, Culture and Society in the Early Middle Ages: Studies in Honor of Richard E. Sullivan, co-ed. with John J. Contreni. Kalamazoo: Western Michigan University/The Medieval Institute, 1987
66. Early Medieval Studies in Memory of Patrick Wormald (London: Ashgate, 2009)
67. The Legend of Charlemagne in the Middle Ages (New York: Palgrave, 2008)

68. *The Long Morning of Medieval Europe: New Directions in Early Medieval Studies*, London: Ashgate, 2008
69. *Early Medieval Christianities, 600-1100*. *Cambridge History of Christianity*, vol. 3.
70. *Bonifatius–Leben und Nachwirkung: Die Gestaltung des christlichen Europas im Frühmittelalter. Quellen und Abhandlungen zur Mittelrheinischen Kirchengeschichte 121*. Mainz: Gesellschaft für mittelrheinische Kirchengeschichte 2007.
71. *Seeing the Invisible in Late Antiquity and the early Middle Ages: Papers from “Verbal and Pictorial Imaging: Representing and Accessing Experience of the Invisible: 400-1000”* (Utrecht, 11-13 December 2003).
72. *Utrecht Studies in Medieval Literacy 13*. Turnhout: Brepols, 2005.
73. *The World of Gregory of Tours*, edd. Ian Wood and Kathleen Mitchell (Leiden: E. J. Brill, 2002)
74. *Places of Power in the Early Middle Ages*, edd. Frans Theuws and Mayke de Jong (Leiden: E.J. Brill, 2001)
75. *Early Medieval Rome and the Christian West*, ed. J. M. H. Smith and T. S. Brown (Leiden: Brill, 2000)
76. *The Gentle Voices of Teachers: Aspects of Learning in the Carolingian World*, ed. Richard E. Sullivan (Columbus: Ohio State University Press, 1995)
77. *Order and Innovation in the Early Middle Ages* (Lanham, MD, 1993)
78. *The Uses of Literacy in the Early Middle Ages*, ed. Rosamond McKitterick (Cambridge: Cambridge University Press, 1990)
79. *Charlemagne's Heir: New Perspectives on the Reign of Louis the Pious*, eds. Peter Godman and Roger Collins (Oxford: Oxford University Press, 1989).

Закључак – Мишљења сам да је неопходно да се ова тема покрене у богословско-историјским круговима како би била одгонетнуте сва прећутна прелажења преко неких историјских нетачности и аномалија – првенствено мислим на проблем *филиокви* у Енглеској у 7. веку, а затим и желим да направим паралелу између схватања појма мисионарење на Истоку и Западу у период између 6. и 9. века, посебно је значајно да се појасни обичај одлажења енглеских епископа, па чак и краљева, у Рим, како би се поклонили светим моштима, понели књиге, и како би се састали са римским епископима, и да ли је тај обичај имао одјека у северозападној Европи.

Посебно је интересно што ће у оквиру теме бити разрађен и социолошко-културни аспект наведених хипотеза, те ће се анализом и синтезом датих појмова (као што је нпр. каролиншка ренесанса) доћи до закључака о развоју културе у Енглеској и Франачкој у 7. и 8. веку. Наводећи савремене закључке са којима се сусрећемо читајући најновија истраживања на пољу историје Цркве у Западној Европи пре Великог раскола, поставићемо и нека питања која би могла да помогну и историчарима и богословима да се сусретну са темом посматрајући је другачијим очима, односно са другог полазишта.

Врло је занимљиво истаћи да би опис односа енглеских мисионара на континенталном делу северозападне Европе са матицом, могао да допринесе у расветљавању развоја на свим пољима културе у Франачкој и остали деловима Западне Европе у 8. веку, али и можда навео историчаре Српске Цркве да се позабаве франачким мисионарима у Панонији и Бугарској у 9. веку.

Са особитим поштовањем, желећи вама свако добро од Бојомладенца у данима Божићној постој,

У Београду,

Дана 24. децембра 2012. године.

Њакон мр Ивица Чаировић

Ивица Чаировић

Лични подаци	1.	Брачни статус: ожењен, отац двојице синова	
	2.	Националност: Србин	
	3.	Место рођења: Смедерево	
	4.	Родитељи: Сибин и Ружица Чаировић	
Образовање	[1991-1995]	Гимназија	Смедерево
	[1996-2003]	Богословски факултет СПЦ	Београд
	[2003-2005]	Последипломске студије БФСЦ	Београд
	[2010]	одбрањен магистарски рад БФСЦ	Београд
Радно искуство	[2002-]	Академија Српске Православне Цркве	Београд
	[2003-2004]	Хонорарни сарадник на Радио Београду	
	[2002-2012]	Информативна служба СПЦ	Београд
Додатне радне активности	[1998-]	Преводац текстова са енглеског језика за часопис Епархије браничевске <i>Саборност</i>	Пожаревац
	[2003-]	Аутор неколико текстова за Новине Српске Патријаршије <i>Православље</i> Београд	
Страни језици	Рад у организацији:		
	Достигнућа: Рад у организационом тиму Васкршњег концерта <i>Дар за Хиландар</i> 2004. год., Велика литија поводом прославе СПЦ и Града Београда – Два века од Првог српског устанка (у пратњи делегације Чешке и Словачке Православне Цркве). Организација изложби Академије СПЦ и идејни творац пројекта Да се не заборави (изложба копија фресака са Косова и Метохије поводом погрома Срба на Косову и Метохији 2004. године)		
Друштвене	Енглески и руски језик		
	Члан организационог тима за више изложби фресака и икона Академија за уметност и конзервацију Српске Православне Цркве (Београд, Земун, Параћин,		

активности

Инђија, Бостон, Њујорк, Стразбур...), организација иконописачке радионице у Кармел Драхтену у Холандији; тумач Свете Архијерејске Литургије којом је началствовао Васељенски Патријарх Г. Вартоломеј у Храму Светог Саве на Врачару (директан пренос РТС 1);

Препоруке

Православни Богословски факултет Универзитета у Београду
Академија за уметност и конзервацију Српске Православне Цркве
И н ф о р м а т и в н а с л у ж б е Српске Православне Цркве

Хобији

Превођење богословско-историјских текстова са енглеског језика

Освојене награде

Научни Симпосион ПЕТИ ВАСЕЉЕНСКИ САБОР, 1450 година Светог Петог васељенског сабора (553-2003), 20. октобар 2003. година, Духовна академија Светог Василија Острошког Универзитет у Сарајеву, Србиње. Реферат на тему *Верско-државничка политика царице Теодоре*

Међународни научни скуп НИШ И ВИЗАНТИЈА (2006-2012)

- 2006. Утицај Константина Великог на реформе у Британији (306) (студија објављена у зборнику)
- 2007. Poem Helena in Anglo-saxon poetry (студија објављена у зборнику)
- 2008. Крштење и преобраћење Константина Великог (студија објављена у зборнику)
- 2009. Однос историографа према Цару Константину (студија објављена у зборнику)
- 2010. Богословско историјске импликације сабора у Арлу (314) (студија објављена у зборнику)
- 2011. Богословско историјске импликације сабора у Елвири (306) (студија објављена у зборнику)

Међународни научни скуп ИКОНОГРАФСKE СТУДИЈЕ (2009-2012)

Библиографија

Монографско издање

Др Радомир Поповић, Горан Јанићијевић, Ивица Чаировић

КОНСТАНТИН ВЕЛИКИ – ИСТОРИЈА И КУЛТУРА, 2010.

Студије

1. Верско-државничка политика царице Теодоре, СИМПОСИОН - ПЕТИ ВАСЕЉЕНСКИ САБОР, 2003, Србиње, стр. 51-73.
2. Однос Србије и Француске почетком XIX века, ВИДОСЛОВ, год. 11, Васкршњи број, 2004, манастир Тврдош, Требиње, стр. 147-167.
3. Управљање у Цркви (*Устројство СПЦ*), ЦРКВЕ, ВЕРСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ, МЕДИЈИ И ДЕМОКРАТИЈА, Медијске рефернце, Нови Сад, 2005, стр. 31-40.
4. “Појам и циљ мисионарења на Истоку и Западу у периоду од 6. до 9. века”, Теолошки погледи, XLV, 1, Београд 2012, 127-142.
5. “Активност англо-саксонских мисионара међу германским – паганским – племенима у 8. и 9. веку”, Теолошки погледи, XLV, 2, Београд 2012, 281-296.
6. “Каролиншка ренесанса - културни препород који је променио Западну Европу”, Теолошки погледи, XLV, 3, Београд 2012.
7. “Крст у англо-саксонској и келтској уметности”, *Живопис* 4, годишњак Високе школе – Академије Српске Православне Цркве за уметности и конзервацију, Београд 2010.
8. “Линдисфарнско Јеванђеље. Енглеска од паганства до Хришћанства”, *Иконографске студије* 3, Трећи симпозион посвећен теорији црквене уметности, Београд 2010.
- 9.

Преводи са енглеског:

- Протојереј Георгије Флоровски, **Тама ноћи**, САБОРНОСТ, број. 3-4, година IV, Пожаревац, 1998, стр. 7-17.
- Протојереј Георгије Флоровски, **Поштовање светитеља**, САБОРНОСТ, број 1-2, година VI, Пожаревац, 2000, стр. 101-109.
- А. Филипу, **Учење о злу код Светог Григорија Ниског**, ТЕОЛОШКИ ПОГЛЕДИ, 1/03, Београд, 2003, стр. 47-52.
- Протојереј Георгије Флоровски, **Критика недостатка занимања за догмате међу руским православним верницима**, САБОРНОСТ, број 1-4, година X, Пожаревац, 2004, стр. 79-85.
- Неколико превода је у припреми за штампу
- превод (са енглеског) књиге **ВИЗАНТИЈСКО НАСЛЕЂЕ У ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ**, о. Јована Мајендорфа. Рецензент:

mail:chivica@gmail.com

telefon 32-30-658

mobil. 064/23-783-55

протојереј др Радомир Поповић, а лектор протођакон Радомир Ракић

- превод (са енглеског) књиге **СВЕДОЧЕЊЕ ХРИШЋАНА У СВЕТУ**, о. Јована Мајендорфа.
- превод (са енглеског) књиге **ПУТ ЗА НИКЕЈУ**, о. Јована Бера.
- превод (са енглеског) књиге **НИКЕЈСКА ВЕРА**, о. Јована Бера.
- У ауторском тиму енглеско-српског речника **РЕЧНИК ПРАВОСЛАВЉА**.
- Магистарска теза на тему: *Евангелизација Енглеске у VI и VII веку*.

Православни богословски факултет
Универзитет у Београду

Тема: Реферат о дизертабилности теме докторске дисертације *Црква у Енглеској у 8. веку - богословско-историјске импликације односа са Франачком државом и Римом*, кандидата ђакона мр Ивице Чаировића

Одлуком Наставно-научног Већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду одабрани смо да напишемо реферат о дизертабилности докторске тезе на тему *Црква у Енглеској у 8. веку - богословско-историјске импликације односа са Франачком државом и Римом* кандидата ђакона мр Ивице Чаировића и овом приликом смо слободни да доставимо Већу оцену рада и предлог за даљи поступак.

Кандидат је одбранио магистарску тезу на тему *Евангелизација Енглеске у 6. и 7. веку*, 22. новембра 2010. године те је тема докторске дисертације нужни след истраживања, и са географског и са аспекта периода који се анализира.

Обрађена тема *Црква у Енглеској у 8. веку - богословско-историјске импликације односа са Франачком државом и Римом* представља научни рад који пружа допринос историји Хришћанства у Енглеској, али и у северозападној Европи, осим тога покренуто је неколико питања која савремена историографија мало обрађује - а то су питање *филиокве* у VII и VIII веку у Енглеској и Франачкој држави (говори се о интерполираном додатку у Символ вере у Енглеској и о томе да је Карло Велики на крунисању исповедио веру са додатком *филиокве*), вероисповедање енглеских архиепископа (анализира се Лулово вероисповедање), опис мисионарења међу Германима и Фризима (какав је био систем мисионарења и по чему се разликовала методологија која је примењивана у мисионарским походима на Истоку) и однос мисионара са римским епископима (развој идеје првенства запажа се у односу Бонифација са римским папама у VIII веку); затим питање монаштва и образовања у Енглеској (развој културе на Острву у VIII веку и утицај на развој културе континенталног дела Европе – као нпр. рађање

каролиншке ренесансе) и на крају импликације свега наведеног на развој хришћанства, као институционализоване вере у Енглеској, али и у континенталном делу северозападне Европе (Франачка држава; и посебно области: Аустразија, Неустрија, Фризија).

Наведена питања кандидат је елаборирао уз помоћ извора и литературе која је била доступна углавном на енглеском језику користећи научну методологију уз својеврсну синтезу импликација одговора на поменута питања у оквиру касније историје Хришћанства на Западу. Током писања дисертације кандидат је стручно наводио научни апарат (навођење литературе, извора, монографија, студија и сл.) примерен научним и стручним радовима из области историје Цркве.

Кандидат је показао вештину самосталног постављања одређеног питања, његове обраде и способност извођења закључака у складу са догматским, историјским, социолошким методама које су примерене анализи датих питања, потврђују тезе и доводе до посебних закључака, који ће утрти нов пут у проучавању хришћанства у Западној Европи у периоду пре Великог раскола.

Прилози (мапе и фотографије археолошких артефаката и новца) у раду су врло важни, јер показују ток мисионарења и утицаје англо-саксонских мисонара на пољу културе и економије на Западу Европе у VIII веку.

**Структура докторске дисертације на тему *Црква у Енглеској у 8. веку*
*богословско-историјске импликације односа са Франачком државом и Римом***

После апстракта на српском и енглеском језику, кључних речи и скраћеница следи опис методологије и увођење у проблематику која ће бити елаборирана у главном делу. У уводу кандидат образлаже разлоге због којих је одабрао тему, затим описује тему дисертације и даје кратак преглед садржаја рада по деловима и на крају закључује своје истраживање у посебном одељку. Дате хипотезе кандидат поставља са намером да дефинише однос између историјске

реалности и тумачења исте уз консултовање изворне грађе и савремених студија. Приликом постављања хипотеза кандидат одређује циљ истраживања, који ће водити ка коначном закључку. У главном делу дисертације кандидат у посебним поглављима (*Полијтичка историја Енглеске у VIII веку, Мисионарење у Фризији, Однос са Франачком државом, Однос са Римом, Вероисповедање у VIII веку у Енглеској, Култура и друштво у Енглеској у VIII веку*) обрађује сва питања која су постављена у уводу и то на – методолошки дефинисан – начин.

На крају дисертације кандидат даје опширан закључак у коме су изнети резултати до којих је дошао кроз израду дисертације. Овде треба поменути немерљив допринос на пољу историје словенских Цркава, јер је кандидат дијагностиковао и методолошки указао на проблем Бонифацијевог наслеђа међу монасима који су прогнали Свете Кирила и Методија и њихове ученике са простора Франачке државе. На тај начин, кандидат је показао да постоји веза између англо-саксонских мисионара и хришћана на простору Балкана у VIII и IX веку.

После закључка дат је списак литературе која је коришћена при изради рада и то азбучним редом по презименима аутора, с потпуним подацима о библиографској јединици. За издања на српском језику; и абecedним редом за издања на енглеском и другим језицима.

Треба нагласити да је кандидат своја шира истраживања на дате теме већ дао јавности на увид у студијама које је објавио у часописима Теолошки погледи (**“Појам и циљ мисионарења на Истоку и Западу у периоду од 6. до 9. века”**, Теолошки погледи, XLV, 1, Београд 2012, 127-142; **“Активност англо-саксонских мисионара међу германским – паганским – племенима у 8. и 9. веку”**, Теолошки погледи, XLV, 2, Београд 2012, 281-296; **“Каролиншка ренесанса - културни препород који је променио Западну Европу”**, Теолошки погледи, XLV, 3, Београд 2012; **“Ехтернах као прво средиште англо-саксонске**

хришћанске мисије на континенталном делу Западне Европе у 8. веку”, Теолошки погледи, XLVI, 2, Београд 2013) и Живопис (“Јерес иконоборства и њена рецепција на хришћанском Западу у 9. веку, Живопис 6, Београд 2012, 61-71”). Објављене студије показују да кандидат добро познаје све историјске прилике на Западу у периоду VIII-IX век и анализира их – упоредо – са политичко-историјског и верског аспекта, те доноси нека питања која могу да се – усложњавањем – обликују у шире расправе, што би допринело бољем упознавању са историјским импликацијама делатности англо-саксонских мисионара на Западу Европе пре 1054. године.

Мишљења смо да је врло значајно што је ова тема покренута у богословско-историјским круговима и, уопште, у српској јавности, јер ће бити одгонетнута сва прећутна прелажења преко неких историјских нетачности и аномалија – првенствено мислимо на проблем *филиокве* у Енглеској у VII веку. Важно је што је кандидат обрадио методологију мисионара и направио паралелу између схватања појма мисионарење на Истоку и Западу у период VIII и IX века. Посебно је значајно то што је кандидат појаснио обичај одлажења енглеских епископа, па чак и краљева, у Рим, како би се поклонили светим моштима, понели књиге, и како би се састали са римским епископима; али у контексту развоја идеје о папском првенству – са свим импликацијама на развој хришћанства на Западу.

Наводећи савремене закључке са којима се сусрећемо читајући најновија истраживања на пољу историје Цркве у Западној Европи пре Великог раскола, кандидат поставља и нека питања која би могла да помогну и историчарима и богословима да се сусретну са темом посматрајући је другачијим очима, односно са другог полазишта.

Посебно је вредно што је у оквиру теме разрађен и социолошко-културни аспект наведених хипотеза, те се анализом догађаја (као што је нпр.

каролинска ренесанса) дошло до закључака о развоју културе у Енглеској и Франачкој у VII и VIII веку.

Врло је занимљиво истаћи да би опис односа енглеских мисионара на континенталном делу северозападне Европе са матицом, могао да допринесе на расветљавању развоја културе у Франачкој и остали деловима Западне Европе у 8. веку, али и можда навео историчаре Српске Цркве да се позабаве утицајима франачких мисионара према Панонији и Бугарској у IX веку.

Закључак и предлог

Тема *Црква у Енглеској у 8. веку - богословско-историјске импликације односа са Франачком државом и Римом*, кандидата ђакона мр Ивице Чаировића дисертацијна је због наведених чињеница и примењене научне методологије и предлажемо Већу да је усвоји и упути на даљи поступак.

Са особитим поштовањем,

У Београду,

Дана 9. септембра 2013. године.

Комисија

Др Радомир Поповић, редовни професор; ментор

Др Предраг Пузовић, редовни професор

Др Милош Антоновић, ванредни професор (Филозофски факултет, Београд)

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ
за кандидата

Мр Ивицу Чаировића

Име и презиме ментора:

Радомир Поповић

Звање:

Редовни професор

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

#	Назив рада
1.	Ранохришћански светитељи на тлу источног Илирика, Богословље, 1 (2013) 80-92
2.	Васељенски сабори 1-2, Београд (2011-2012)
3.	Појмовник црквене историје, Београд (2011)
4.	Хришћанство у историји - зборник радова из црквене историје, Београд (2011)
5.	Хришћанство на тлу источног Илирика, Београд (2004) (на француском 1996)

Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В или Г):

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, ANCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, ANCI и SCIE листе, као и ERIH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51.)

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наук ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени већа научних области, квалификују за ментора односно дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Датум

М.П.

Проф. др Предраг Пузовић